

Valtioneuvoston kanslia
kirjaamo@vnk.fi

Viite: Valtioneuvoston kanslian lausuntopyyntö VNK/887/03/2016, 13.5.2016

**LAUSUNTO KOSKIEEN LUONNOSTA EUROOPAN MERI- JA KALATALOUSRAHASTON
YHDENNETYN MERIPOLITIIKAN VAROJEN MONIVUOTISEKSI KÄYTTÖSUUNNITELMAKSI
VUOSILLE 2016 - 2020**

Valtioneuvoston kanslia on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa luonnoksesta Euroopan meri- ja kalatalousrahaston yhdennetyn meripolitiikan varojen monivuotiseksi käyttösuunnitelmaksi vuosille 2016-2020.

Lausuntonaan Luonnonvarakeskus (Luke) esittää seuraavan.

Euroopan unionin yhdennetyn meripolitiikan (YMP) toimeenpano on yksi EMKR-asetuksen (508/2014) 6 artiklassa mainituista Euroopan Unionin painopistealueista. YMP:n tavoitteena on muun muassa tukea merten kestäväää käyttöä sekä kehittää meriin, saariin ja rannikkoalueisiin vaikuttavia toimintalinjoja koskevaa koordinoitua, johdonmukaista ja avointa päätöksentekoa ((EU) N:o 1255/2011).

Luonnoksen mukaan meripolitiikan rahoituksen keskeiset teemat ovat *meren tilan parantaminen, merialueiden valvonnan kehittäminen, merialueita koskevien tietojen ylläpito ja seuranta sekä merialuesuunnittelun edistäminen* ja lisäksi horisontaalisina tavoitteina *meriosaamisohjan vahvistaminen ja kansallisen meripolitiikan kehittäminen*. Laajasti tulkiten nämä teemat sopivat EMKR-asetuksen 79 ja 80 artiklassa mainittuihin yhteistyössä toteutettavan hallinnonin mukaisesti rahoitettaviin toimenpiteisiin. Yllämainittuihin teemoihin liittyviä toimenpiteitä on kuitenkin mahdollista toteuttaa myös komission suoran hallinnonin mukaisesti rahoitettavina toimenpiteinä (artiklat 81-83).

Merialueiden valvonnan osalta Luke pitää keskeisenä, että kalakantojen seurannan ja arvioinnin kannalta olennaiset kalastuksenvalvontaan liittyvät tiedot (kuten kalastuspäiväkirjalla ja rannikkokalastuslomakkeilla kerättävä saalis- ja pyyntiponnistustieto sekä alusten satelliittiseurantadata) ovat jatkossakin sujuvasti ja viiveettä tutkimuslaitoksen käytettävissä. Yhteistyö toimii tällä hetkellä hyvin, mutta jatkossa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että mahdollisten tietojärjestelmä uudistusten ja muun kehittämistoiminnan yhteydessä tietojen välitykseen ei tule katkoksia.

Merialuesuunnittelun tärkeys ja merkitys tulevaisuudessa on kuvattu luonnoksessa osuvasti. Merialueiden, erityisesti rannikkoalueiden käyttötarpeet lisääntyvät ja monipuolistuvat jatkuvasti. Merialuesuunnittelulla voidaan mahdollistaa merialueiden kestävä hyödyntäminen eri käyttötarkoituksiin ja samalla säilyttää alueiden mahdollisimman hyvä ekologinen tila ja tur-

vata niiden tarjoamat ekosysteemipalvelut. Luonnonvarakeskuksella on runsaasti osaamista, tietämystä ja aineistoja, joita voidaan hyödyntää merialuesuunnittelussa.

Ajatus meritietoportaalin rakentamisesta on kunnianhimoinen. Kaikilta osin merialueisiin liittyvä tieto ei ole tällä hetkelläkään vaikeasti saatavilla, sillä tutkimuslaitokset ovat viime vuosina aktiivisesti pyrkineet tiedon avoimuuden lisäämiseen, tietotuotteiden ja -palveluiden kehittämiseen ja tiedon yhteiskäytön lisäämiseen. Useilla organisaatioilla on parhaillaan käynnissä omia kehityshankkeita tähän liittyen. Portaalin rakentaminen on sovitettava yhteen eri organisaatioiden omien kehityshankkeiden ja datapolitiikkojen kanssa. Erityisesti on syytä harkita, missä määrin portaalista on saatavilla yksityiskohtaista, ajantasaista mittausdataa (meridatavaranto) ja missä määrin se keskittyisi valmiiden tietotuotteiden jakeluun. Portaalin rakentamisvaiheessa on varattava riittävästi resursseja kaikille organisaatioille, jotka portaaliiin tietoa tuottavat. Tämä lienee myös tehokkain keino sitouttaa toimijat hankkeen läpiviemiin. Jo suunnitteluvaiheessa on myös ratkaistava se, miten portaaliiin ylläpito rakennusvaiheen jälkeen resursoidaan.

Meren tilan parantamista käsittelevässä kohdassa todetaan merenhoidon seurantaohjelmasta, että *käytännössä seurantaohjelma kokooa yhteen eri viranomaisten toteuttamia seurantoja...* Joiltain osin merenhoidon seurantaohjelma sisältää kuitenkin myös uusia elementtejä, jotka edellyttävät aikaisempaa laajempaa tiedonkeruuta ja uusien indikaattoreiden kehittämistä. Seurantoihin käytetään vuosittain huomattavan paljon eri organisaatioiden resursseja. Yhdenmetyyn meripolitiikan toteuttamiseen varattua rahoitusta tulisi voida käyttää myös seurantamenetelmien tehostamiseen ja eri organisaatioiden välisen yhteistyön parantamiseen, mikä pitkällä tähtäimellä vähentäisi seurantojen resurssitarvetta. Meren tilan parantamiseen liittyen luonnoksessa painotetaan erityisesti *meren ja rantojen roskaantumisen, vedenalaisen melun sekä vaarallisten ja haitallisten aineiden vähentämisen ja riskien hallinnan toimenpiteitä samoin kuin meriluonnonsuojelun toimia*. Luken näkemyksen mukaan painotettavat osa-alueet on valittu tarkoituksenmukaisesti.

Kansallisen meripolitiikan luominen ja toteuttaminen on Luken näkemyksen mukaan tarpeellista. Kansallisella meripolitiikalla voidaan luontevasti tuoda EU:n yhdenmetyyn meripolitiikan tavoitteet osaksi pienemmän mittakaavan merialuesuunnittelua ja kansallisten toimijoiden ja organisaatioiden toimintaa. Samalla se luo mahdollisuuden ottaa kansalliset näkökohdat ja tarpeet huomioon EU:n yhdenmetyyn meripolitiikan toteuttamisessa.

Kokonaisuutena käsillä oleva luonnos meripolitiikan rahojen monivuotiseksi käyttösuunnitelmaksi kohdistaa rahoituksen Luken näkemyksen mukaan tärkeille osa-alueille, ja mahdollistaa horisontaalisena tavoitteena olevan Suomen meriosaamisen vahvistamisen ja kehittämisen.

Yksikönjohtajan Markku Järvenpään puolesta
kehittämispäällikkö

Veijo Pruuki

Lausunnon vastuuvastuuvalmistelija/lisätieto: tutkuspäällikkö Ari Leskelä, Luonnonvarakeskus, Luonnonvarat ja biotuotanto –yksikkö.